

УДК 338.45

ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙ В ЛОГІСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

С.М. Богданов, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, менеджменту організацій та логістики, Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

В сучасному бізнес-середовищі, де підприємства ведуть конкурентну боротьбу за ринки, ресурси та споживачів, впровадження інновацій є одним з найраціональніших рішень. Даний крок необхідний не тільки по відношенню до удосконалення характеристик та властивостей товарів/послуг, а й до логістичних систем, що забезпечують виробництво матеріалами та комплектуючими у потрібній кількості, встановленої якості та у визначений термін за найменших витрат. Предметом дослідження є інновації на логістичних підприємствах. Метою статті є виявлення переваг та концептуальних перспектив впровадження інновацій в логістичну діяльність підприємств. Сформульована сутність поняття «інновація». Визначено потребу інноваційного розвитку підприємств, зокрема логістичної діяльності. Вказані переваги інноваційного розвитку логістики підприємства. Базовими принципами дослідження виступають системний та порівняльний методи, використані інституціональний та структурно-функціональний підходи.

Ключові слова: інновації, логістична діяльність, ефективність, логістика інновацій, інноваційна діяльність.

Постановка проблеми. В умовах нестабільного середовища та загострення конкуренції серед логістичних підприємств їх розвиток залежить від постійного пошуку та впровадження нових ідей, технологій, методів постачання та обслуговування. Для того щоб досягти конкурентних переваг у витратах, у часі обслуговування та в додатній вартості для клієнта, логістичні підприємства повинні використовувати новітні технології та інновації, що є необхідним для економії ресурсів та виключення додаткових, непродуктивних витрат.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження даної проблеми частково окреслили в своїх працях вітчизняні і зарубіжні науковці, а саме: Н.Чухрай [4], О.Кузьмін [5], І.Шумпетер, В.Довбенко [6], М.Офік [7], О.Рикаліна [8]. Проте розвиток науки і техніки є невідпинним і на світ появляються нові винаходи, які можна застосувати для збільшення ефективності логістичної діяльності підприємства, саме тому обрана тема і надалі потребує вивчення і наукових напрацювань, що в подальшому матиме практичне застосування.

Виклад основного матеріалу. Впродовж останніх років на ринку логістичних послуг відбуваються зміни філософії та логістичного мислення у цілому. Більшість компаній усвідомило значущість логістики як інструмента підвищення ефективності роботи бізнесу. Збільшення кількості глобальних ланцюгів поставок та вихід великої кількості українських підприємств на світовий ринок мотивують звернути увагу на організацію та можливість мінімізації витрат на логістичні процеси за рахунок вдалого співробітництва з логістичними операторами.

За результатами опитування компаній (Dyson, Sony, Siemens, L'Oreal, Lamoda, «Ділові Лінії») улітку 2016 року, було виявлено, що найбільш ефективним способом підвищення рентабельності (64%) є саме впровадження інновацій в управління логістикою.

Аналіз визначень різних авторів дозволяє зробити певні висновки, зазначаючи загальні положення щодо поняття «інновація»:

а) інновацію можна характеризувати, беручи до уваги її чітку спрямованість на остаточний результат (із точки зору одержання прибутку на ринку та задоволення суспільної потреби);

б) інновацію можна розглядати як результат складного процесу, який передбачає системні зміни не тільки технічного, але й економічного, соціального та структурного видів;

в) інновація забезпечує економічний, соціальний, науково-технічний та інші види ефектів.

Аналізуючи ці висновки, можна відзначити, що в широкому розумінні слова «інновація» відображає результат створення та освоєння у виробництві принципово нового або модифікованого засобу – нововведення, яке задовольняє певні потреби і забезпечує прибуток, даючи при цьому низку ефектів різного спрямування [1, с. 17].

Згідно з Законом України «Про інноваційну діяльність» інновації – це новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [10].

В Україні незначна кількість підприємств, котрі працюють на основі концепцій логістики. Переважно це підприємства з іноземними інвестиціями, які мають окремі відділи логістики та добре сформовану логістичну систему. Більшість логістичних

підприємств України надають послуги з перевезення як на території України, так і на міжнародному ринку.

Головними цілями більшості логістичних підприємств є управління запасами та своєчасне постачання відповідної кількості, якості, асортименту вантажів до місця їх споживання.

Для успішної і результативної роботи з обслуговування клієнтів логістичні підприємства України мають дотримуватися певних рекомендацій, таких як своєчасне впровадження інновацій на підприємствах; можливість використання резервів підприємства як конкурентної переваги; використання новітніх технологічних програм, що дають можливість своєчасно реагувати на зовнішні та внутрішні зміни, щоб досягти бажаного результату, тощо.

Застосування комплексного підходу до визначення системи взаємозв'язків між інноваціями та логістикою дає змогу розглядати три основні різноспрямовані рівні (рис. 1):

– по-перше, логістику для інновацій, яка передбачає формування алгоритмів, методів та моделей для забезпечення пошуку ефективних інновацій (може використовуватися і промисловими підприємствами в процесі моніторингу передового досвіду та здійснення їх ефективного трансферу);

– по-друге, інновації у логістиці, спрямовані на впровадження передових ідей та досвіду у процесі функціонування логістичних підприємств на всіх стадіях їх функціонування;

– по-третє, інноваційна логістика – системний процес ініціації, розроблення, впровадження та використання інновацій логістичними підприємствами.

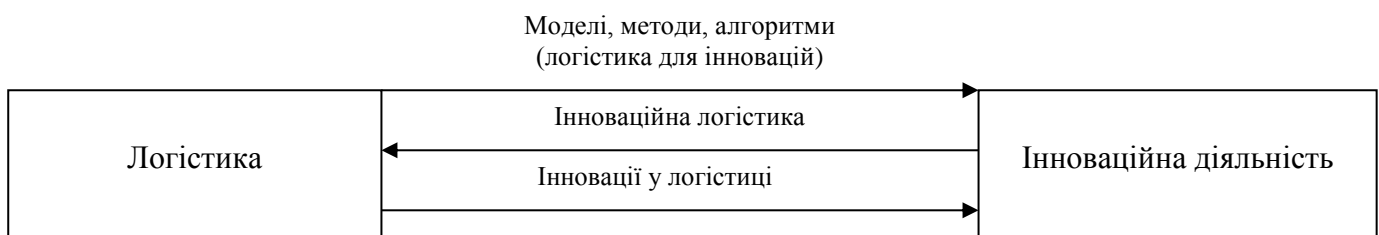

Рис. 1 Взаємозв'язок логістики та інноваційної діяльності

Процес впровадження інновацій можна визначити за ступенем проникнення логістики у сферу управління підприємством. Система, що діє на підприємстві керується за допомогою раціоналізації та оптимізації управління фінансовими, інформаційними та матеріальними потоками. Актуальними напрямками впровадження інновацій у логістичну діяльність вітчизняних підприємств є такі:

- маркетинговий аналіз ринку;
- розробка нових видів продукції;
- матеріально-технічне постачання;
- виробничі процеси;

– контроль, проведення випробувань та досліджень щодо удосконалення характеристик і властивостей продукції;

- пакування та зберігання;
- розподіл та збут продукції;
- монтаж та експлуатація;
- технічна допомога і сервісна логістика;
- утилізація після використання.

Проблеми та перспективи впровадження інновацій у логістичну діяльність підприємств систематизовані у табл. 1 [4, с.309]

Таблиця 1

Проблеми та перспективи впровадження інновацій

Проблеми впровадження інновацій у логістичну діяльність підприємств	Перспективи впровадження інновацій у логістичну діяльність підприємств
Недосконала нормативно-правова база держави	Інноваційний шлях розвитку економіки
Обмежений доступ до інформації щодо іноземного досвіду с впровадження інновацій	Поступове формування інноваційного етапу розвитку діяльності підприємств у стратегії логістичних трансформацій
Брак фінансових ресурсів підприємств	Залучення підприємств до світового логістичного ринку
Наявні стереотипи керівництва	Можливість конкурувати на глобальному логістичному ринку
Недовіра до інноваційного продукту	Підтримка пріоритетних напрямів інноваційної та логістичної діяльності підприємств
Ризики, які супроводжують впровадження інновацій (невідповідність очікуваного результату)	Сприяння розвитку інноваційної та логістичної інфраструктур
Недостатня кваліфікація кадрів	Підвищення ступеня захисту прав та інтересів суб'єктів інноваційної та логістичної діяльності

Українські логістичні підприємства потребують переходу до активної фази здійснення системних інновацій. Для логістичних підприємств у сучасних умовах актуальними є пошук потенціалу інновацій одночасно у декількох напрямках:

– по-перше, інформатизація та комп'ютеризація логістичних процесів, яка дає змогу оперативно керувати різноманітними матеріальними потоками. Водночас є можливість здійснювати організацію комплексного транспортного обслуговування на основі єдиного договору та формувати завдання для учасників логістичного лан-

цюга на підставі замовлення споживача транспортних послуг [12, с. 123]. Створення бази даних, що містить інформацію про всі логістичні операції, дає можливість підприємству скоординувати процеси перевезення вантажів та пасажирів;

– по-друге, транспортна оптимізація, тобто взаємодія різних видів транспорту на одному маршруті з метою здійснення контролю за процесом транспортування, завантаження, розвантаження, складування та доставки до місця призначення тощо дасть змогу забезпечити інтеграцію логістичного ланцюга поставок та знизити рівень витрат;

– по-третє, упровадження стратегії зниження витрат шляхом стандартизації виробів, елементів та процесів, що потребує удосконалення всіх внутрішніх процесів функціонування логістичних підприємств.

Інновації в логістичній діяльності застосовуються у різноманітних аспектах (на різних етапах функціонування). Кожна операція на підприємстві буде ефективнішою у разі застосування інновацій. Використання інновацій у логістиці надає впевненості клієнтам у якісному та вчасному обслуговуванні.

Розглядаючи логістичні інновації, не можна оминати новітні логістичні техноло-

гії, які застосовуються у плануванні та інформаційному забезпеченні, що необхідне для ефективного використання транспортної і логістичної інфраструктур та обробки вантажопотоку. Все ширше застосовується електронна обробка даних, автоматизація виробництва і впровадження інших

нових досягнень для вдосконалення структури інформаційних потоків у логістиці. Інновації, що використовуються логістичними підприємствами, та переваги їх застосування описані в таблиці (табл. 2).

Таблиця 2

Інновації та переваги їх застосування

Інновації в логістиці	Переваги їх застосування
Інновації в постачанні ресурсів	Використовують систему MRP (планування потреби у ресурсах). Удосконалений варіант (MRP II) має ширше застосування, ніж MRP, оскільки може бути використаний для планування не лише матеріальних ресурсів, але й трудових та фінансових ресурсів, виробничого устаткування.
Інновації у перевезенні вантажів	Для запобігання простоям у заторі досвідчені логістичні компанії вдаються до допомоги сучасної техніки, оснащуючись спеціальним обладнанням для постійного відстеження стану вуличного руку, використовуючи для цього різні методи. Безперервне відстеження ситуації на дорогах дає їм змогу набагато швидше доставляти вантажі, дотримуючись термінів перевезення
Інновації внутрішньовиробничої логістики	Для внутрішньовиробничої логістики взаємодія з операційним менеджментом визначається тривалістю основного виробничого циклу. Скорочення часу виробничо-технологічного циклу є одним з основних завдань внутрішньовиробничої логістики для тих фірм, які застосовують логістичні концепції «точно в термін», «бережливе виробництво»
Інновації у вантажопереробці, складуванні і зберіганні	У діяльності складів застосовують автоматизовані транспортно-складські системи, відомі як «автоматизований склад», обладнання карусельного типу, обладнання для роботи з упаковкою продукції чи окремою її одиницею, конвеєри, роботи, системи сканування, що дають змогу швидко та чітко виконувати необхідну роботу.
Інновації в розподілі/постачанні продукції замовника ресурсів	Застосування комп'ютерної техніки дає змогу скоротити час між одержанням замовлення та відправкою продукції споживачу. Сьогодні серед логістичних технологій у дистрибуції поширення набули системи Efficient consumer response (ефективна реакція на споживача).
Інновації в управлінні запасами	Прагнення забезпечити ефективне, стратегічне, тактичне та оперативне управління процесами руху матеріальних, а також інформаційних, фінансових та інших потоків у процесі руху товару як в організаційних рамках торговельного підприємства, так і поза ними, що в майбутньому приведе до його стабільного розвитку.
Інновації в логістичному менеджменті	До управлінських інновацій, які застосовуються у логістиці, відносять і аутсорсинг, відповідно до якого виконання не ключових функцій компанії покладається на зовнішню (третю) сторону, що являє собою спеціалізованого професійного провайдера послуг.

Висновки. Без сумніву, логістичні підприємства вимагають безперервного розвитку, удосконалення та детального вивчення різноманітних факторів впливу кожного нововведення. Наука розвивається, з'являються нові винаходи техніки, які успішно застосовуються логістичними підприємствами, що суттєво спрощує процес матеріально-технічного забезпечення виробництва і підвищує ефективність діяльності підприємства. Застосування інновацій на логістичних підприємствах допоможе зміцнити конкурентоспроможність розвинутіших підприємств і усунути з ринку слабших, що матиме позитивний вплив на якість отримуваних послуг, що є пріоритетом для споживача. Як і кожна галузь, логістика змінюється, з'являються нові технології і бізнес-моделі. Навіть у кризовій ситуації не потрібно відмовлятися від інновацій. У сьогоднішньому становищі на ринку помітно посилюється конкуренція, тому потрібно знайти і застосувати приховані, не задіяні до цього моменту резерви. Будь-які зміни, що позитивно впливають на розвиток підприємства, дають йому переваги.

Список використаних джерел:

1. Колодізева Т.О. Інноваційні технології в логістиці [навчальний посібник] / Т. О. Колодізева, Г. Р. Руденко. — Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. — 268 с.
2. Волова О.В. Інноваційна діяльність підприємства як основа його стабільного та безпечного розвитку / Волова О.В., Діденко Є. О. // Формування ринкових відносин в Україні. — 2014. — № 11. — С. 77-82.
3. Бугас Н.В. Концептуальні засади стратегічного управління інноваційною активністю підприємств / Бугас Н.В., Дякович З.Р. // Інвестиції: практика та досвід. — 2016. — С. 67-71.
4. Касич А.О. Досвід формування національних інноваційних систем в країнах, що розвиваються / Касич А.О. // Актуальні проблеми економіки. — 2013. — № 5(143). — 46-49 с.

5. Касич А.О. Інноваційні активність підприємств України: динаміка, проблеми та шляхи вирішення / Касич А.О., Канунікова К.О. // Інвестиції: практика та досвід. — 2016. — № 22. — 21-24 с.

6. Innovation Excellence in Logistics – Value Creation by Innovation. Results of the European Logistics Association / Arthur D. Little. Brussels 2007. — 440 p.

7. Логистика в Украине: парадоксы рынка и пути раскрытия потенциала [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://logist.fm/publications/logistika-v-ukraine-paradoksy-rynka-i-puti-raskrytiya-potenciala?page=2>

8. Довбенко В.І. Вибір напрямків інноваційного розвитку підприємств за умов змін стану ринку // Вісник. — Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. — № 690.

9. Закон України «Про інноваційну діяльність» // Відомості Верховної Ради України, 2002, №36.

REFERENCES:

1. Kolodzieva, T.O. and Rudenko, H. R. (2013), *Innovatsijni tekhnolohii v lohistytsi* [Innovative technologies in logistics], Kh.: Vyd. KhNEU, Kharkiv, Ukraine.
2. Volova, O.V. and Didenko Ye. (2014), “Innovative activity of the company as the basis of its stable and safe development”, *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, pp. 77-82.
3. Buhas, N.V. and Diakovych, Z.R. (2016), “Conceptual bases of strategic management of innovative activity of enterprises”, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, pp.67-71.
4. Kasych, A.O. (2013), “The experience of forming national innovation systems in developing countries”, *Aktualni problemy ekonomiky*, No. 5(143), pp. 46-49.
5. Kasych, A.O. and Kanunikova, K.O. (2016), “Innovative activity of Ukrainian enterprises: dynamics, problems and solutions”, *Investytsii: praktyka ta dosvid*, No. № 22, pp. 21-24.

6. Arthur D. Little. (2007), *Innovation Excellence in Logistics – Value Creation by Innovation. Results of the European Logistics Association / Brussels 2007.* – p. 440 .

7. Logistics in Ukraine: Market Paradoxes and Ways to Reveal the Potential [Online], available at: <http://logist.fm/publications/logistika-v-ukraine-paradoksy-rynka-i-puti-raskrytiya-potenciala?page=2> (Accessed 09 March 2018).

8. Dovbenko, V.I. (2010), “Selection of directions of innovative development of enterprises in the conditions of changing market conditions”, *Visnyk, “Lvivska politekhnika”*, Lviv, No. 690.

9. Law of Ukraine “On Innovation Activity” / Bulletin of the Supreme Council of Ukraine, 2002, No. 36.

С.Н. Богданов, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри підприємництва, менеджмента організацій і логістики, Запорозький національний університет, г. Запорозьє

ПЕРСПЕКТИВЫ ИННОВАЦИИ В ЛОГИСТИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

В современной бизнес-среде, где предприятия ведут конкурентную борьбу за рынки, ресурсы и потребителей, внедрение инноваций является одним из наиболее рациональных решений. Данный шаг необходим не только по отношению к совершенствованию характеристик и свойств товаров/услуг, но и в логистических системах, обеспечивающих производство материалов и комплектующих в нужном количестве, установленного качества и в срок при наименьших затратах. Предметом исследования являются инновации на логистических предприятиях. Целью статьи является выявление преимуществ и концептуальных перспектив внедрения инноваций в логистическую деятельность предприятий. Сформулирована сущность понятия «инновация». Определена потребность

инновационного развития предприятий, в частности логистической деятельности. Указанные преимущества инновационного развития логистики предприятия. Базовыми принципами исследования выступают системный и сравнительный методы, использованные институциональный и структурно-функциональный подходы.

Ключевые слова: инновации, логистическая деятельность, эффективность, логистика инноваций, инновационная деятельность.

SERHIY BOHDANOV, *candidate of Economic Sciences, associate professor, associate professor of the Department of Entrepreneurship, Management of Organizations and Logistics, Zaporizhzhya National University, Zaporizhzhya, Ukraine*

PERSPECTIVES OF INNOVATION IN LOGISTIC ACTIVITIES OF ENTERPRISES

Purpose

The purpose of the article is to identify the advantages and conceptual perspectives of introducing innovations in the logistics activities of enterprises.

Design/methodology/approach

The basic principles of the research are systematic and comparative methods, institutional and structural-functional approaches have been used.

Findings

The article considers the peculiarities of application and development of innovations in logistic enterprises in modern conditions. The influence of innovations on the efficiency of logistics enterprises' functioning is investigated. Innovations play a main role in providing quality services by enterprises. Finding and implementing the latest innovations will enable sustainable development of the enterprise and consolidate its position in a competitive market. The necessity of application of innovations in the activity of logistic enterprises is proved.

The essence of the concept of "innovation" is formulated. The necessity of innovative development of enterprises, in particular logistics, is determined. The advantages of innovative development of logistics of the enterprise are indicated.

Research limitations/implications

It has been proved the need for logistics capacity to detect hidden reserves in the enterprise and increase the return on a reasona-

ble use of modern economic tools, improving the efficiency of logistics processes.

Originality/value

Further research on the development of innovation system is actualized in the process of Ukraine's integration into the world economy.

Keywords: innovation, logistics operations, efficiency, logistics innovation.